

Ὁ μαρκησίος καὶ ἡ μαρκησία, ἀποχωρήσαντες ὀλίγον, ἐνευσαν εἰς τὴν Σιβύλλαν νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν χώραν δὲ κρατοῦσα πάντοτε τὴν μίς Ὀνέιλ.

— Πάτερ μου, εἶπεν, ἰδοὺ ἡ μίς Ὀνέιλ γίνεται καθολικὴ, καὶ θέλει νὰ μεταλάβῃ μετ' ἐμοῦ.

Ὁ δὲ ἀββᾶ Ρενώ ἐξέτεινεν αἰφνης τοὺς βραχίονας χειρονομίας μετ' ἀνεκφράστου ἀπορίας. Αἱ ὠχραὶ καὶ ἰσχναὶ παρειαὶ αὐτοῦ ἐβάφησαν ἐρυθραὶ καὶ οἱ ἀβέβαιοι αὐτοῦ ὀφθαλμοί, ἐρωτήσαντες ἕκαστον τῶν παρόντων, ἐστάθησαν ἐπὶ τῆς μίς Ὀνέιλ.

— Εἶναι ἀληθές, πάτερ μου, εἶπεν αὐτῇ.

Τότε δὴ τότε ὁ ταλαίπωρος ἐζήτησε λέξεις καὶ δὲν εὔρεν· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν δακρύων· ἐκίνησε τὴν χεῖρα εἰς σημεῖον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ, ἐγονυπέτησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ στηρίξας τὴν ψαρὰν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς πρὸ αὐτοῦ τραπέζης, ὠλοφύρετο τοσοῦτον σφοδρῶς, ὥστε ἠκούετο ὁ κρότος τοῦ μετώπου συγκρουομένου πρὸς τὸ ξύλον.

Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας, διεδόθη ἡ εἰδήσις εἰς τὴν χώραν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς * * * ἔφθασεν εἰς τὴν ἐπαυλιν τῶν Φερίων. Καὶ τῷ ὄντι ὁ ἐπίσκοπος ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ μαρκησίου, κρίνας δικαίον νὰ ἀνορθώσῃ περιφανῶς τὴν πρὸς τὸν ἐφημέριον ἀδικίαν, καὶ θελήσας νὰ δεχθῇ αὐτὸς τὴν ἐξόμωσιν τῆς μίς Ὀνέιλ. Αἱ θρησκευτικαὶ γνώσεις τῆς Ἰρλανδῆς ἐκρίθησαν ἄλλως τε τοσοῦτον τέλειαι, ὥστε ἀπηλλάχθη τῆς εἰθισμένης κατηχήσεως.

Πάντα δὲ ταῦτα ὑπῆρξαν, εὐκόλως ἐννοεῖται, κεραινοῦ κτύπος εἰς τὴν Κυρίαν Βωμενίλ καὶ τὸ ποιμνιον αὐτῆς. Ἀμα μαθοῦσα τὴν ἀφίξιν τοῦ ἐπισκόπου, ἀπεράσισε καὶ ἔλθοῦσα προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀββᾶ Ρενώ, ὅστις ἠσπᾶσθη μετ' ἀγαθότητος αὐτῇ. Ἐπειτα ὤρμησε διαδοχικῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μαρκησίου τῶν Φερίων, ὃν δὲν ἐχαιρέτιζε πλέον, τῆς Σιβύλλης καὶ τῆς μίς Ὀνέιλ, κραυγάζουσα διὰ τῶν δακρύων «ὅτι εἶχε τὴν κεφαλὴν ὀλίγον ζωηρὰν, ἀλλὰ καρδίαν χρυσοῦν πάντοτε ἐκνικῶσαν!»

Ἡ πρώτη μετάληψις τῆς Σιβύλλης καὶ τῆς μίς Ὀνέιλ ἐγένετο τὴν 1 Μαΐου. Τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους ἐκείνου ἦτο χλιαρὸν καὶ γλυκύ. Κατὰ τὴν νύκτα τὴν προηγηθεῖσαν τῆς ἐπισήμου ἡμέρας, ἀπθῶν, συνήθως ψάλλουσα ἐν τῷ δάσει τῶν Φερίων, ἐνθουσιῶσα πλέον τοῦ συνήθους ἐδιπλάσιασε τοὺς θαυμασίους τερετισμοὺς, διαγωνιζομένη πρὸς ἤχους ἄρπας μελωδικωτάτους ἐκπεμπομένους ἀπὸ τινος διανεωγμένου παραθύρου τῆς ἐπαύσεως.

Ὁ Ἰάκωβος Φεραὶ παρίστατο τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸ κοιμητήριον, καθ' ἣν στιγμὴν διήλθεν ἐκείθεν ἡ Σιβύλλα λευγέμων ὡς λευκάνθεμον ἀνοιγόμενον. Διαβάινουσα δ' ὑπεμειδίασεν αὐτῷ καὶ παρετηρήθη, ὅτι μετὰ δεκαπέντε ἔτη, πρῶτον τότε ὁ Ἰάκωβος Φεραὶ διέβη τὸ κατώφλιον τῆς ἐκκλησίας. Ἐμεινε δὲ παρά

τὴν εἴσοδον, προσέχων μεγάλως εἰς τὴν τελευτὴν, καὶ περὶ τὸ τέλος, — ἀορίστως σκεφθεὶς, φαίνεται, τὴν ἀποθανοῦσαν θυγατέρα του, τὴν μετὰ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν οὐρανὸν κατοικοῦσαν, — ἔκλυσεν.

(Ἐπιτελεῖ τὸ Β' μέρος.)

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Ἐποχὴ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ῥωσίᾳ.

(Ἰδὲ Φυλλ. 337.)

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Σλαβωνικὴ διάλεκτος ἤρχισε νὰ γράφηται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν μετεφράσθησαν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ αἱ Ἅγιοι Γραφαί. Τὴν μετάφρασιν ταύτην ἐπεχείρησαν καὶ συνετέλεσαν οἱ ἀδελφοὶ Κωνσταντίνος καὶ Μεθόδιος, γεννηθέντες ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξ ἐπισήμων γονέων καὶ ἀκμάσαντες κατὰ τὰ μέσα τοῦ Θ' μ. Χ. αἰῶνος. Ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, Μεθόδιος, ἦν τὸ πρῶτον βοεβόδας ἤτοι στρατιωτικὸς ἄρχων τῶν γειτονεουσῶν τοῖς Σλάβοις χωρῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἐκεῖ ἐξέμαθε τὰς Σλαβωνικὰς διαλέκτους, μετὰ δὲ δέκα ἔτη ἐγένετο μοναχὸς καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ Κωνσταντίνος, ὅστις συνανεστράφη καὶ συνεξεπαιδεύθη μετὰ τοῦ νέου αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Γ', παρήτησεν ἐνωρὶς τὰ ἐγκόσμια, καὶ ταχέως προεβιάσθη ἀπὸ ἀπλοῦ μοναχοῦ εἰς ἱερομόναχον, ἱεροκήρυκα, βιβλιοθηκᾶριον καὶ καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας παρά τῷ ἐν Βυζαντίῳ Ναῶ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἐγίνωσκε δὲ πολλὰς γλώσσας καὶ ἦτο κάτοχος σπανίως παιδείας.

Τὸ πρῶτόν του ἀποστολικὸν ταξεῖδιον ἐξετέλεσε διαταγῇ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ, παρευθεὶς πρὸς τοὺς παρά τὸν Εὐφράτην Σαρακκνοὺς, ὅπως κηρύξῃ αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἔτων ἐστάλη πάλιν, τὴν φορὰν ταύτην μετὰ τοῦ Μεθοδίου, ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος εἰς τὴν Ταυρίδα πρὸς τοὺς Χοζάρους, οἵτινες ἐζητήσαντο Χριστιανὸν διδάσκαλον. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι ἀδελφοί, πρὸς τοὺς Χοζάρους κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρευόμενοι, κατήχησαν καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ τὸν αὐτοκράτορα αὐτῶν Βογόρησον, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀρξάμενον καὶ τῆς εἰς τὴν Σλαβωνικὴν μεταφράσεως τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Πιθανὸν δὲ ἡ παρὰ τὸν Χοζάρους νὰ συγγέγῃ δύο λαοὺς τοὺς Βουλγάρους πρὸς τοὺς Χοζάρους, καὶ ἡ πρὸς τοὺς Βουλγάρους γενομένη ἀποστολὴ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Μεθοδίου νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς γενομένη πρὸς τοὺς Χοζάρους. Περὶ τοὺς χρόνους τούτους, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Κων-

σταντινός διέτριψε καὶ εἰς Χερσονᾶ, ἑλληνικὴν τῆς Τουρικῆς χερσονήσου πόλιν, καὶ ἐκεῖ ἀπέκτησε καὶ τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Κλήμεντος.

Μόλις ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ ἀδελφοὶ καὶ νέον ἐπεφορτίσθησαν ἀποστολῆν. Περὶ τὸ 862, οἱ ἡγεμόνες τῆς Μοραβίας Σβιατοπόλκος, Ροστισλάβος καὶ Κοτσέλος ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἕλληνα αὐτοκράτορα λόγιον διδάσκαλον, ὅστις νὰ μεταφράσῃ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ αὐτῶν, καὶ πρὸς τοῦτο ἐξελέχθησαν καὶ ἐστάλησαν οἱ ἀδελφοὶ Κωνσταντίνος καὶ Μεθόδιος. Ἐπὶ τέσσαρα καὶ ἡμισυ ἔτη παρέμειναν ἐκεῖ, διδάσκοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπεκτείνοντες τὴν χρῆσιν τῆς Σλαβωνικῆς ἐν τῇ ἱερουργίᾳ. Τὸ δὲ 867 κατ' αἴτησιν τοῦ Πάπα καταβύθησαν εἰς Ῥώμην, ὅπου ἤξιώθησαν λαμπρᾶς ὑποδοχῆς καὶ μεγάλων τιμῶν. Ὁ Πάπας Ἀδριανὸς Β' ἐνέκρινε τότε τὴν ὑπὸ τούτων γενομένην εἰς τὴν Σλαβωνικὴν μετάφρασιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας τελετῶν, καὶ προσήνεγκε τῷ μὲν Κωνσταντίνῳ τὸν βαθμὸν Ἀρχιεπισκόπου, τῷ δὲ Μεθόδιῳ τὸν τοῦ Ἐπισκόπου. Ὁ Κωνσταντίνος ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν ποιμανταρικὴν ράβδον καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα (κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 868) ἀσθενήσας καὶ βλέπων ἐγγίζον τὸ τέλος τοῦ βίου, ἔλαβε τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κύριλλος. Ὁ δὲ Μεθόδιος τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἔτος ἐπανέκαμψεν εἰς Μοραβίαν.

Τότε ὡς ἐπίσκοπος Πανονίας καὶ Μοραβίας, συχνότατα μετέλλασσε τόπον διαμονῆς καὶ δραστηρίως κατεγίνετο εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς εἰς τὴν πατριαν γλῶσσαν ἱερουργίας παρὰ τοῖς Σλαβωνικοῖς λαοῖς. Ἡ διαγωγή του αὕτη ἐπέσυρε τὴν κατ' αὐτοῦ δυσκρέσκειαν τοῦ ἱερατείου τῆς Λύσειως, ὅθεν ἐστέλλοντο εἰς αὐτὰς τὰς γῶρας τὰ ἱερὰ βιβλία εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν. Ἀλλ' οἱ νεοφώτιστοι, προτιμῶντες τὴν εἰς τὴν πατριαν γλῶσσαν ἱερουργίαν, συνέρριον κατὰ προτίμησιν πρὸς τὸν Μεθόδιον, οὐτινος ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἐπιρροή ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πύξάνοντο. Τοῦτο διήγειρε τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ζαλτσβούργης, ὅστις προσπαθὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν νὰ καταστήσῃ τὸν Μεθόδιον ὑποπτον παρὰ τῷ Πάπᾳ, κατηγορήσεν αὐτὸν ὅτι μακρύνεται ἀπὸ τῶν δογμάτων τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, διδάσκων οὐχὶ ὡς ὑποσχέθη εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον. Οἱ δὲ Πάπαι, τὸ μὲν πρῶτον δὲν ἀντέπραξαν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς Σλαβωνικῆς ἱερουργίας, καθύσον καὶ αἱ Ἐκκλησίαι δὲν εἶχον ἀκόμη χωρισθῆ ἀλλ' ὅταν αἱ ἐπὶ διαστραμμένη διδασχῇ καταμηνύσεις τῶν Γερμανῶν ἱερέων ἤρχισαν νὰ λαμβάνουσι σοβαρώτερον χαρακτῆρα μεγεθυνόμενοι καὶ ἐξαπλούμενοι ὁσημέραι, τότε ὁ Πάπας Ἰωάννης Η' μετε-

πέμφατο εἰς Ῥώμην τὸν Μεθόδιον καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις. Ὁ Μεθόδιος ἀπολογηθεὶς ἐδικαιώθη κατὰ πάντα, προσβιβάσθη εἰς βαθμὸν Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐστάλη πάλιν νὰ διοικῇ τὸ ποιμνιὸν του. Συγχρόνως ὁ Πάπας ἐχειροτόνησε καὶ Ἀρχιερεῖς δύο Σλάβους ἱερεῖς, διὰ νὰ δύναται τοῦ λοιποῦ ὁ Μεθόδιος νὰ χειροτονῇ μετ' αὐτῶν ἄλλους Ἐπισκόπους. Μαλονότι δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην (περὶ τὸ 880) ὁ Μεθόδιος κατήχησε καὶ ἐβάπτισεν τὸν ἡγεμόνα τῆς Βοημίας Μποριβόην, ἀλλ' ὅμως νέαι δυσκρέσκειαι καὶ σφοδρότερα ἀντενέργεια ἠγέρθη κατ' αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις του. Ἡ ἀντιπολιτεύσεις καὶ αἱ συκοφαντίαι ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηπλώθησαν, ὥστε ὁ σεβαστὸς ἱεράρχης ἠναγκάσθη καὶ πάλιν, πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ, νὰ πορευθῇ εἰς Ῥώμην. Ὅχι πολὺ ὁμως μετὰ ταῦτα ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πολυειδῶν ἀγώνων του καὶ ἐτελείωσε τὴν ἀθλητικὴν ζωὴν του, ἀρχιερατεύσας ἐπὶ 13 περιόπου ἔτη τῆς Μοραβίας καὶ Πανονίας.

Τὰ Σλαβωνικὰ γράμματα ἐπενόησεν ὁ Κύριλλος (τὸ 855), συστήσας ἀλφάβητον ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, καὶ προσθέσας εἰς αὐτὸ ἐξ ἰδίας ἐπινοίας καὶ ἕτερα στοιχεῖα πρὸς παράστασιν ἐκείνων τῶν φθόγγων, ὅσαι δὲν εὐρίσκονται ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφάβητῳ (α). Τῶν δ' εἰς τὴν Σλαβωνικὴν μετάφρασεων τὸ πλεῖστον ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μεθοδίου. Ποῖα ὅμως βιβλία τῶν ἱερῶν Γραφῶν μετέφρασαν οἱ σοφοὶ οὗτοι ἀδελφοὶ ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν ἐκ τῶν παραδόσεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Κατὰ πάσαν ὅμως πιθανότητα μετέφρασαν κατὰ προτίμησιν ἐκείνας τὰς εὐχὰς καὶ τὰ βιβλία, ὅσα ἦσαν ἀπαραιτήτως καὶ πρὸ πάντων ἀναγκαῖα εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἱεροτελεστίας. Ἐπίσης διαφέρουσιν αἱ γνώμαι τῶν φιλολόγων καὶ περὶ ἐκείνης ἐκ τῶν Σλαβωνικῶν διαλέκτων, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐγένετο ἡ μετάφρασις. Σήμερον παραδέχονται οἱ πλείστοι, ὅτι ταιαύτη ὑπῆρξεν ἡ Παλαιὰ Σλαβωνικὴ ἢ καὶ σήμερον ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Ἁγίας Γραφῆς διατηρουμένη.

Πολὺ ταχέως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεθοδίου ἐπαυσεν ἐν Μοραβίᾳ καὶ Πανονίᾳ ἡ χρῆσις τῆς Σλαβωνικῆς γλώσσης ἐν ταῖς ἱερουργίαις. Οἱ δὲ Λατῖνοι καὶ Κροάται, ἂν καὶ παρ' αὐτοῖς διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν ἡ χρῆσις τῆς Σλαβωνικῆς ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις, παρεδόθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ περίστασις αὕτη, καθὼς καὶ ἡ παρ' αὐτῶν παραδοχὴ τοῦ Γλαγολιτικῆς λεγομένου ἀλφάβητου (περὶ οὗ ἐν τοῖς ἑξοῖς γενήσεται λόγος) καὶ ὁ διάφορος τῆς γραφῆς τρόπος ἀπεμάκρυναν αὐτοὺς

(α) Ἴδε * Ἐρευναὶ περὶ τῶν ὑπὸ Κυρίλλου στοιχείων τοῦ ἀλφάβητου ὑπὸ τοῦ καθηγῆτοῦ Σρεζνέβσκιη, ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως 1848 Νο 47.

έντελώς ἀπὸ τῶν Ὀρθοδόξων Σλάβων. Ἡ δὲ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως τοῦ Κυρίλλου διατηρήθη μόνον παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς Σλάβοις τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος, τοῖς Βουλγάροις, Σέρβοις καὶ Ρώσοις ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ταύτην γλῶσσαν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Σερβίᾳ μετὰ ζήλου ἐξηκολούθησαν γράφοντες μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος (1389), ὅτε καὶ αἱ χώραι αὗται ἠρημώθησαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου τῶν εἰσβαλόντων Τούρκων. Ἐκτοτε ἡ γλῶσσα αὕτη ἀν καὶ διατηρουμένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπκυσεν ὅμως ν' ἀναπτύσσεται φιλολογικῶς ἐν ταῖς χώραις ταύταις καὶ μόνον ἐν Ρωσίᾳ ἐξηκολούθησε νὰ προάγῃται. Τὰ γνωστότερα μνημεῖα τῆς Σλαβωνικῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμματολογίας εἶναι· πρῶτον μὲν τὰ συγγράμματα Ἰωάννου τοῦ Ἐξάρχου Βουλγαρίας ζήσαντος τὸν Ι΄ αἰῶνα, καὶ ἰδίως ἡ ἐκ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μετάφρασις τῆς Θεολογίας, τὸ Ἐξαήμερον, ἧτοι ἀπάνθισμα ἐκ τῶν συγγραμμάτων Βασιλείου τοῦ μεγάλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου περὶ τῶν ἐξ ἡμερῶν τῆς πλάσεως· δεύτερον δὲ ὁ Νομοκάνων ἧτοι τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Πηδάλιον, οὗ τινος ἡ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ μετάφρασις εἶχεν ἤδη ἀπὸ τοῦ Θ΄ αἰῶνος ἀρχίσει.

Γνωστὸν ὅτι Δαλμάται τινὲς καὶ Κροάται μεταχειρίζονται ἰδιαίτερον ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν σημάειαν καὶ τὴν τάξιν τῶν γραμμάτων συμφωνεῖ πρὸς τὸ τοῦ Κυρίλλου, διαφέρει ὅμως αὐτοῦ κατὰ τὸ περίπλοκον τῶν στοιχείων. Τὸ ἀλφάβητον τοῦτο ἐνομάζουσι *Γλαγολντικόν* ἢ ἀλφάβητον τοῦ *Ἱερωνύμου* ἢ *Μπούκβιτσαρ*.

Ἐν αὐτῇ τῇ Δαλματίᾳ νομίζεται ὅτι τὸ ἀλφάβητον τοῦτο ἐφεύρεν ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος, πατὴρ τῆς ἐκκλησίας, γεννηθεὶς τὸν Δ΄ αἰῶνα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ ἀκριβέστατα ἐξιστόρησεν ὁ ἀββᾶς Δοβρόφσκιν, Τσέχος (Βοεμὸς) λόγιος. Οὗτος λέγει ὅτι ὅτε, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Δαλματίᾳ καὶ Κροατίᾳ διάδοσιν τῆς Ἱερουργίας τοῦ Κυρίλλου, ἐπῆλθεν ὁ χωρισμὸς τῆς Δυτικῆς ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ Δαλμάται ἱερεῖς, φοβούμενοι μὴ ἀπαλέσωσι τὴν εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν Ἱερουργίαν, προσήρμωσαν τὸ κείμενον τῆς λειτουργίας τοῦ Κυρίλλου εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰ ἀναγκώσιμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔγραψαν τὸ νέον τοῦτο ἐκδυτικισμένον κείμενον τῆς Σλαβωνικῆς λειτουργίας με νέον πρὸς τοῦτο ἐπινοηθὲν ἀλφάβητον· ἵνα δὲ ἡ πράξις τῶν αὐτῶν φέρῃ πλεῖστον κῆρος, ἀπέδωκαν τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην εἰς τὸν ἅγιον Ἱερώνυμον. Οἱ Πάπαι τὸ κατ' ἀρχὰς ἔβλεπον με δυσπιστίαν τὸ νέον τοῦτο ἀλφάβητον καὶ τὴν κατ' αὐτὸ συγγραφὴν τῶν Ἱεροτελεστικῶν· ἀλλ' ἀφοῦ ὕστερον ἐπίεισθησαν ὅτι ταῦτα ἐσυμφώνουν πληρέ-

στατα πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ δόγματα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἤρχισαν θερμῶς νὰ τοῖς παρέχουσι προστασίαν.

Ἀκριβεστάτην καὶ πληρεστάτην γραμματικὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σλαβωνικῆς διαλέκτου συνέγραψεν ὁ ἀββᾶς Δοβρόφσκης, περὶ οὗ εἶπομεν ἀνωτέρω. Ταύτην μετέφρασαν εἰς τὴν Ρωσικὴν ὁ Πογὸδην καὶ Σχεβίρεφ καὶ ἐξέδωκαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Γραμματικὴ τῆς Σλαβωνικῆς γλώσσης κατὰ τὴν παλαιὰν γραφὴν καὶ προφορὰν». Ἐν Μόσχᾳ 1833—4. Ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς γλώσσης ταύτης δύναται τις νὰ λάβῃ καὶ ἐκ τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ὀστρομύρωφ, «Γραμματικὴ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου του», καὶ ἐκ τῶν Λεξικῶν τοῦ Πρωτοϊερέως Π. Ἀλεξέεφ (Μόσχᾳ 1817—19), καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Β΄ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐκδοθέντος «Λεξικοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σλαβωνικῆς καὶ τῆς Ρωσικῆς γλώσσης» εἰς 4 τόμους ἐν Πετροπόλει 1847 εἰς δ΄.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Ἐπιστολὴ Β΄.

Ἐν Ἱεροσολύμοις, τῆ 25 Ἀπριλίου 1864.

Χθὲς ἐπεσκέφθην τὴν Μονὴν τοῦ Σταυροῦ, ὅπου ἡ Θεολογικὴ Σχολή. Ἡ Μονὴ αὕτη κεῖται εἴκοσι περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως, ὅσον ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πατήσια, ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἄγουσα οὐχὶ δύσβατος ὡς αἱ λοιπαὶ τῶν Ἱεροσολύμων ὁδοί. Δύσβατοι δὲ εἰσιν αἱ ὁδοὶ διότι ἡ χώρα, ὄρεινὴ καὶ πετρώδης, πατεῖται μὲν ἀδικόπως ὑπ' ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, σπανίως ὅμως νύττεται ὑπὸ σκαπάνης ἢ πτύου· καὶ τοῦτο πάλιν, εἴποτε γένηται, χάρις οὐχὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἢ τοὺς ἐντοπίους, ἢ τοὺς Ἀρμενίους, ἢ τοὺς Λατίνους, ἀλλ' εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν πατέρων τοῦ ἡμετέρου Μοναστηρίου. Τὴν πρὸς τὸν Σταυρὸν μάλιστα ἠθέλησαν καὶ ἀμαξίτην νὰ κατασκευάσωσι, καὶ τὸ ἔργον προέκοψεν οὐκ ὀλίγον· διὰ τὸ ὑπέρογκον ὅμως τῆς δαπάνης διεκόπη ἡ τομὴ.

Θέλεις μ' ἐρωτήσαι ἴσως διὰ τί ὑπέρογκος ἡ δαπάνη, ἀφοῦ καὶ ἡ ἀπόστασις μικρὰ, καὶ ἡ γῆ, ὡς εἶπον, βατῆ, καὶ ὁ μισθὸς μέτριος; ἡ ἀπόκρισις πρόχειρος. Ἐνταῦθα καθ' ὅλας τὰς δαπάνας, καὶ αὗται δὲν εἶναι μικραὶ, οὐδεμίαν ὑπάρχει τάξις καὶ οὐδεὶς ἔλεγχος. Οἰκοδομοῦνται οἰκίαι, ναοὶ, καταστήματα, καὶ οὐτε σχέδια προτοιμάζονται, οὐτε προϋπολογισμοὶ συντάσσονται. Ὁ καλούμενος ἀρχιτέκτων λαμβάνει ἀνά χεῖρας, ἐπηρμέναις ταῖς ὀφρῦσι, τὸν